

Krzysztof J. Jakubowski

Stefan Kozłowski

Przyszłość ekorozwoju

Wydanie II. Wydawnictwo KUL, Lublin 2007, ss. 622

Dzieło Profesora Stefana Kozłowskiego *Przyszłość ekorozwoju* zajmuje w Jego bogatym dorobku piśmienniczym pozycję szczególną. Sumuje ono bowiem nie tylko stan współczesnej wiedzy w zakresie kształtowania się koncepcji zrównoważonego rozwoju w skali międzynarodowej, ale także ilustruje ogromny wkład Profesora w tworzenie merytorycznych i organizacyjnych podstaw krajowej strategii ekorozwoju. Przedwczesna śmierć Profesora S. Kozłowskiego (17.09.2007) sprawiła, że jest to zarazem ostatnia Jego publikacja, która ukazała się drukiem za życia Autora.

Książka *Przyszłość ekorozwoju* jest II wydaniem pracy pod tym samym tytułem, której pierwsza edycja pojawiła się na półkach księgarskich w 2005 r. i spotkała się z dużym zainteresowaniem czytelników. Dodajmy, że złożone i różnorodne aspekty problematyki ekorozwoju podejmował także Profesor we wcześniejszych swoich książkach, m.in. *Droga do ekorozwoju* (1994), *W drodze do ekorozwoju* (1997), *Ekologiczne problemy przyszłości świata i Polski* (1998), *Ekorozwój. Wyzwanie XXI wieku* (2000). Lektura tych publikacji wskazuje nie tylko na trwałość zainteresowań, ale przede wszystkim na wielką dbałość o aktualizację stanu wiedzy wyznaczanej dynamicznym rozwojem tej dziedziny na całym świecie, i co szczególnie istotne, licznymi programami strategicznymi stanowiącymi podstawę konwencji międzynarodowych o charakterze globalnym, regionalnym i lokalnym. Ukazują one zarazem niezwykle interesująca ewolucję poglądów na zrównoważony rozwój ujmowanych w szerokiej perspektywie świat – Europa – Polska. Drugie wydanie omawianej książki *Przyszłość ekorozwoju* jest wydatnie rozszerzone (świadczy o tym chociażby objętość publikacji – 622 strony druku!) i optymalnie zaktualizowane, uwzględniając m.in. założenia nowej strategii zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej (2006) oraz polityki ekolo-

gicznej Polski na lata 2003–2006 i perspektywy na lata 2007–2010.

Trudne do przecenienia walory książki S. Kozłowskiego określa przede wszystkim wszechstronność ujęcia problematyki trwałego rozwoju. Autor nie kryje kłopotów teoretyczno-metodycznych związanych z próbami formułowania jednolitej teorii zrównoważonego rozwoju, podkreślając, że ta typowo interdyscyplinarna dziedzina „...bywa rozpatrywana w kategoriach środowiskowo-przyrodniczych, ekonomiczno-gospodarczych, przestrzennych oraz humanistyczno-filozoficznych (etycznych)”. Jest także w pełni świadomy trudności realizacji praktycznej programów zrównoważonego rozwoju, które zawierają się w „...wyjątkowo obszernej formule obejmującej trzy człony: społeczeństwo – gospodarka – środowisko”, podkreślając zarazem, że jest to „...sprawa nowej wizji problemów społecznych, gospodarczych i środowiskowo-przestrzennych”. Jest to książka pisana z wielką pasją wynikającą z głębokiego przekonania, że jak stwierdza sam Autor, „...sformułowana w 1987 r. w raporcie Bruntland koncepcja zrównoważonego rozwoju jest najnowszą, najbardziej optymistyczną projekcją rozwoju świata w horyzoncie XXI wieku”. Układ treści dzieła Kozłowskiego klarownie zarysowuje rodowód owej koncepcji i jej współczesne rozwinięcie zarówno w sferze teoretycznej jak i programu działań praktycznych. Część pierwszą zatytułowaną „Założenia ekorozwoju” otwiera rozdział poświęcony syntetycznej charakterystyce rozwoju życia na Ziemi, uwarunkowań decydujących o różnorodności biologicznej oraz zagrożeń naturalnych i cywilizacyjnych. Niezwykle istotny jest kolejny, obszerny rozdział przedstawiający w ujęciu retrospektywnym zasady i prawa zrównoważonego rozwoju wraz ze szczegółową charakterystyką problematyki systemu przyrodniczego i technicznego oraz zasadni-

czych założeń ekonomii środowiskowej i ekologicznej. Przedstawione są także wizje i programy realizacji idei zrównoważonego rozwoju na cały wiek XXI. Część druga książki zatytułowana „Polityki, strategie, programy, wizje ekorozwoju w XXI wieku” jest pełnym przeglądem najważniejszych inicjatyw programowych w tym zakresie i ukazuje w wymiarze konkretnym ewolucję poglądów na zrównoważony rozwój. W kolejnych rozdziałach wchodzących w skład tej części omówione są szczegółowo programy światowe, europejskie i programy polskie. Podkreślić należy z mocą, iż podstawowym walorem tej części jest szczególna dbałość Autora o precyzję przekazu informacji zawierającego odwołania do najważniejszych dokumentów wraz z krytycznym komentarzem. Rozdział zamykający książkę jest swoistym podsumowaniem, gdzie zawarte są rozważania o szansach realizacji programów zrównoważonego rozwoju, rozmaitych uwarunkowaniach i wyzwaniach, znaczeniu powszechnej edukacji ekologicznej otwierających „drogę do ekorozwoju”. Cennym uzupełnieniem publikacji jest obszerny spis literatury przedmiotu oraz seria załączników zawierają-

cych niektóre ważniejsze dokumenty związane z założeniami polityki ekorozwoju w skali międzynarodowej i krajowej.

Profesor Stefan Kozłowski był nie tylko znakomitym znawcą ochrony i kształtowania ochrony środowiska przyrodniczego oraz problematyki ekorozwoju, o czym świadczy Jego ogromny dorobek naukowy pozostawiony w licznych publikacjach. Był także wybitnym organizatorem nauki i inicjatorem wielu programów w zakresie ochrony środowiska i niestrudżonym działaczem społecznym. Zawsze był gorącym orędownikiem szerokiej edukacji ekologicznej. Omawiana książka jest doskonałym przykładem wypełniania tej misji. W końcowym rozdziale S. Kozłowski stwierdza lapidarnie: „...realizacja zrównoważonego rozwoju jest bezpośrednio zależna od poziomu edukacji...” dodając od razu: „Z tych względów niezbędna jest zmiana dotychczasowej polityki w zakresie edukacji i nauki. Obecna wiedza jest nieadekwatna wobec problemów świata. Potrzebna jest mądrość ekologiczna dotycząca zachowania naszego gatunku, czystości i przetrwania środowiska, a także naszego zdrowia fizycznego i psychicznego”.